

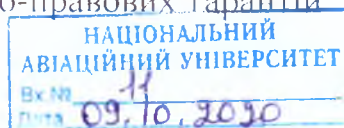
В І Д Г У К

офіційного опонента доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Сопілко Ірини Миколаївни на дисертаційну роботу Коротун Олени Миколаївни «Адміністративно-правове забезпечення захисту інтелектуальної власності в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертації. Поняття «адміністративно-правове забезпечення» є однією з важливих категорій науки адміністративного права. Ця проблематика досить часто привертає до себе увагу науковців та стає предметом наукових досліджень, які свідчать про те, що наукові погляди щодо розуміння цієї категорії суттєво різняться. Тому з'ясування сутності «адміністративно-правового забезпечення» та його елементів залишається актуальним. Представлена дисертація присвячена виключно актуальній темі щодо широкого кола питань адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності. Знайомство зі змістом дисертації, авторефератом та науковими працями Коротун Олени Миколаївни свідчить про актуальність, наукову новизну та практичне значення дисертаційного дослідження.

Проблеми визначення шляхів трансформації сучасних правових засад забезпечення захисту інтелектуальної власності в Україні під впливом нових соціально-економічних викликів та загроз, потребують глибокого наукового дослідження та вирішення існуючих проблемних питань у сфері інтелектуальної власності. Першоосновою цього процесу повинно стати наукове вивчення юридичних категорій, що становлять зміст гарантованих нормами адміністративного права умов захищеності прав власників об'єктів права інтелектуальної власності та інших учасників відносин у цій сфері.

Сприймаючи твердження про наявність статичного та динамічного аспекту в структурі правового забезпечення, треба визнати, що зміст адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності в Україні, з одного боку, охоплює систему адміністративно-правових гарантій

застосування державно-правових, економічних, організаційних, технічних та інших заходів у сфері інтелектуальної власності, зокрема інституційних адміністративно-правових засобів впливу у сфері захисту інтелектуальної власності, припинення правопорушень у цій сфері, а з іншого – їх реалізацію як цілеспрямований вплив органів публічного управління та інших суб'єктів на суспільні відносини у сфері захисту інтелектуальної власності.

Нормативне адміністративно-правове забезпечення захисту інтелектуальної власності закріплює умови охорони та захисту об'єктів права інтелектуальної власності та містить низку важливих адміністративних, управлінських положень. Вони закріплені в Конституції України, адміністративному законодавстві та інших нормативно-правових актах, проте, саме адміністративні норми є основою формування організаційно-правових та процедурних гарантій захисту інтелектуальної власності.

Разом з тим, ряд норм, пов'язаних із захистом інтелектуальної власності, міститься в інших законодавчих актах, які стосуються господарської, підприємницької, фінансової діяльності і не забезпечені заходами юридичної відповідальності у разі незаконного використання об'єктів інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності на рівні цивільно-правових заходів не достатні.

Такий стан адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності потребує певного осмислення та наукового дослідження і обґрунтування щодо вдосконалення законодавства в зазначеній сфері. В цьому зв'язку обрана тема дослідження є актуальною, становить теоретичний і практичний інтерес.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 20 травня 2015 р. №

276/2015, Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016-2020 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03 березня 2016 р., відповідно до плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Відсутність теоретичних узагальнень та відповідних практичних рекомендацій негативно впливає на формування та розвиток науки адміністративного права. Проблеми адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності в теорії адміністративного права недостатньо розроблені. Ціла низка питань щодо публічного управління, особливостей реалізації інституту юридичної відповідальності у досліджуваній галузі досі ще не має належного правового регулювання та науково-теоретичного забезпечення.

Відповідно у представленій дисертаційній роботі авторка крізь призму норм адміністративного права і адміністративного процесу досліджує стан адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності, звертає увагу та багаторазово підкреслює що, в адміністративно-правовій науці питання адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності, є не досить дослідженим.

Для забезпечення ефективного захисту інтелектуальної власності як об'єкта адміністративно-правового регулювання Коротун О. М. проведено комплексний доктринальний аналіз положень адміністративно-правового забезпечення та визначено правову природу, а також змістовне наповнення охоронюваного права інтелектуальної власності, що стало теоретичною платформою вдосконалення адміністративно-правового захисту

інтелектуальної власності. Окреслено основні напрями та структуру адміністративно-правового забезпечення, розкрито юридичний зміст адміністративно-правових гарантій.

З огляду на специфіку охорони особистого немайнового та (або) майнового права інтелектуальної власності, яке є непорушним і охороняється державою, слід погодитися з думкою авторки, що адміністративно-правове забезпечення – це передусім регламентована адміністративно-правовими нормами діяльність уповноважених суб'єктів публічної адміністрації, яка спрямована на реалізацію конституційних гарантій захисту прав власників об'єктів права інтелектуальної власності, моральних і матеріальних інтересів інших учасників суспільних відносин, що виникають унаслідок різних видів інтелектуальної діяльності (стор. 56).

Дослідження методології аналізу адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності сукупно з іншими правовими явищами дало змогу проаналізувати методи наукового пізнання, прийоми, способи, засоби, завдання, що у сукупності дало можливість розкрити методологію, оцінити сучасний стан особливостей адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності, виявити недоліки адміністративно-правового регулювання та сформулювати наукові пропозиції щодо їх усунення (стор. 68-87).

З метою найповнішого розкриття функцій держави із забезпечення захисту інтелектуальної власності (стор. 88-105) в роботі охарактеризовано категорію «функції держави», досліджено сучасний стан наукових розвідок, види державних функцій та їх значення в забезпеченні захисту інтелектуальної власності.

Другий розділ роботи складається з трьох підрозділів, у яких розкрито законодавче регулювання, особливості реалізації адміністративно-правових та організаційних форм і методів управлінської діяльності, а також публічно-правові принципи забезпечення захисту інтелектуальної власності.

Заслуговує на увагу більшість положень дисертаційного дослідження. Зокрема, дисертанткою встановлено, що питання законодавчого регулювання адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності є таким, яке потребує впливу держави на наявні проблеми, пов'язані з ефективністю захисту цих прав, що безпосередньо залежить від дієвості нормативно-правової бази. У роботі розкрито особливості реалізації адміністративно-правових та організаційних форм і методів у сфері забезпечення захисту інтелектуальної власності. Проведене дослідження особливостей реалізації адміністративно-правових та організаційних форм і методів у сфері забезпечення захисту інтелектуальної власності свідчить про різноманіття форм і методів адміністративно-правового регулювання правовідносин у сфері інтелектуальної власності (стор. 165).

При дослідженні публічно-правових принципів забезпечення захисту інтелектуальної власності (підрозділ 2.3) дисертанткою окреслено, що поза сферою законодавчого забезпечення залишилися стрижневі засади захисту та гарантування прав і законних інтересів правовласників об'єктів права інтелектуальної власності та інших учасників правовідносин у цій сфері. Нею підкреслено, що в сучасних умовах демократичної спрямованості публічної влади, побудови раціонального й ефективного державного механізму, радикальної реформи адміністративного права на основі європейських принципів та стандартів адміністративно-правове забезпечення посідає особливе місце в системі правової регламентації захисту інтелектуальної власності.

Третій розділ дисертаційного дослідження складається із трьох підрозділів, які присвячено аналізу системи і структури, адміністративно-правовому статусу суб'єктів публічної адміністрації, ролі органів державної влади в забезпеченні захисту інтелектуальної власності та визначенні шляхів удосконалення їх діяльності.

У контексті аналізу системи і структури суб'єктів публічної адміністрації дисертантка (стор. 198) слушно зазначає, що провідну роль в

регулюванні відносин у сфері адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності відіграє сучасна система суб'єктів публічної адміністрації. Адміністративно-правовий статус публічної адміністрації у сфері забезпечення захисту інтелектуальної власності, нею окреслено як комплекс конкретно визначених суб'єктивних прав і обов'язків, що реалізують свої повноваження на основі законодавства в конкретних формах і конкретними методами з метою інтересів суспільства та держави.

Аналізуючи діяльність суб'єктів публічної адміністрації у сфері забезпечення захисту інтелектуальної власності, дисертантка робить висновки, що постійне реформування системи органів виконавчої влади суттєво впливає на діяльність публічної адміністрації, не завжди виправдано, а інколи призводить до неефективного виконання публічною адміністрацією поставлених завдань.

На підставі аналізу теоретико-методологічних положень у підрозділі 3.2 дисертанткою охарактеризовано категорії «статус», «правовий статус», «адміністративно-правовий статус». Підкреслено, що в адміністративно-правовому статусі суб'єктів публічної адміністрації регулятивна та охоронна функції адміністративного права поряд із визначеними повноваженнями є визначальними в забезпеченні захисту інтелектуальної власності (стор. 237).

У межах реформування державної системи інтелектуальної власності з метою підвищення ефективності діяльності публічної адміністрації, спрямування діяльності посадових осіб на найповніше забезпечення захисту інтелектуальної власності відповідно до європейських і міжнародних принципів та стандартів, дисертанткою встановлено, що у КУпАП відсутня норма, яка зобов'язує правопорушника виконати законні вимоги посадової особи публічної адміністрації у сфері інтелектуальної власності, що суперечить інтересам держави і суспільству. На цій підставі пропонує доповнити Главу 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення ст.188-52 «Ухилення від виконання законних вимог посадових осіб

центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності» (стор. 253, 269).

Дослідження адміністративних процедур, присвячений підрозділ 4.1, та наголошено, що одним із найбільш поширених видів процедур у сфері інтелектуальної власності є такі, що пов'язані з одержанням патента або свідоцтва на об'єкт права інтелектуальної власності, що передбачає спеціальну адміністративну форму щодо розв'язання певної категорії спорів, які виникають здебільшого на стадії реєстрації права інтелектуальної власності. При дослідженні адміністративної відповідальності в роботі окреслено проблеми правозастосування, проаналізовано норми ст. ст. 51-2, 107-1, 156-3, 164-3, ст. 164-6, 164-7, 164-8, 164-9, 164-13, ст. 164-17 164-18 КУпАП, вносяться конкретні пропозиції щодо вдосконалення адміністративного законодавства у сфері забезпечення захисту інтелектуальної власності (стор. 301-314).

У підрозділі 4.3 дисертацією акцентовано увагу на відповідальності провайдерів та з'ясовано, що за недотримання умов і правил, які визначають порядок припинення порушень авторського права і (або) суміжних прав з використанням мережі Інтернет (ст. 164-17 КУпАП), суб'єктом зазначеного правопорушення може бути не тільки власник вебсайту (володілець облікового запису), постачальник послуг хостингу, провайдер програмної послуги, але і реєстрант доменного імені.

Отже, лаконічне формування мети і завдань дослідження, узагальнення теоретичних поглядів і висновків, викладених у вітчизняній та зарубіжній літературі, використання нормативно-правової бази та узагальнення судової практики надають роботі обґрунтованість наукових досліджень та свідчать про їх достовірність.

Зазначене дослідження базується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень, що значною мірою обумовлено і характером дослідницької бази. Здобувачка показала глибокі знання, вміння узагальнювати і аналізувати нормативні матеріали, спеціальну

літературу, робити правильні, науково-обґрунтовані висновки, формулювати визначення правових понять і пропозицій по удосконаленню чинного законодавства.

Зрозуміло, що перераховані вагомі та корисні положення і висновки, які сформульовано в авторефераті та дисертації, не є вичерпними.

Таким чином, дисертаційне дослідження Коротун Олени Миколаївни «Адміністративно-правове забезпечення захисту інтелектуальної власності в Україні», є актуальним як з позицій правової науки, так і з точки зору практичної діяльності, спрямованої на удосконалення чинного адміністративного законодавства.

Наукове та практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані: у науково-дослідній сфері – для поглиблення досліджень і вирішення теоретико-правових питань, пов'язаних з удосконаленням адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності в Україні; у правотворчій діяльності – використано для розробки законопроекту та внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення»; у правозастосовній діяльності – запропоновані рекомендації дозволило поліпшити практичну діяльність суду щодо забезпечення захисту інтелектуальної власності; навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін та проведення занять за програмою спеціальної адвокатської підготовки, а також у науково-дослідницькій роботі викладачів та аспірантів.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні теоретичні положення та висновки дисертації знайшли відображення у 34 наукових працях, серед яких одноосібна монографія, одному колективному науковому виданні, одному колективному підручнику.

Автореферат відображає основний зміст дисертації. Публікації автора повною мірою висвітлюють положення дисертаційного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи рецензовану роботу, варто вказати на наявність певних недостатньо аргументованих положень, дискусійних моментів та зауважень.

1. При дослідженні структури адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності (підрозділ 1.1), дисертантці доцільно було б розглянути роль суду як самостійної та незалежною гілки влади, яка функціонує з метою забезпечення захисту прав правовласників об'єктів права інтелектуальної власності та законних інтересів осіб, суспільства та держави загалом. В умовах проведення судової реформи органи судової влади перебувають у площині змін, які зумовлені євроінтеграційним напрямом, ці зміни певною мірою спрямовані на належне забезпечення захисту інтелектуальної власності судами України, адже стан адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності судовою гілкою влади перебуває не на досить високому рівні, що негативно впливає на рівень захисту інтелектуальної власності.

2. У забезпеченні захисту інтелектуальної власності важливу роль відіграють недержавні інституції, які взаємодіють з державою і водночас протистоять державі в особі її органів з питань захисту правовласників об'єктів права інтелектуальної власності. Проте, дисертантка зосередила основну увагу на діяльності органів виконавчої влади (розділ 3), не відзначивши важливу роль недержавних інституцій у сфері захисту інтелектуальної власності.

3. У дисертаційному дослідженні підрозділ 3.3 має назву «Роль органів державної влади в забезпеченні захисту інтелектуальної власності та шляхи вдосконалення їхньої діяльності», проте, незважаючи на те, що підрозділ 4.2 дисертації має назву «Інститут адміністративної відповідальності як правовий механізм забезпечення захисту інтелектуальної власності», в якому цілком логічно сформульовано пропозиції щодо вдосконалення адміністративного законодавства в аналізованій сфері, дисертантка чомусь на сторінках 253-254 попереднього підрозділу роботи починає досліджувати

питання адміністративної відповідальності та на цій підставі пропонує внесення змін до чинного КУпАП.

4. Потребує додаткового обґрунтування положення дисертації щодо охорони права інтелектуальної власності нормами законів про недобросовісну конкуренцію, захист прав споживачів, про рекламу (стор. 303-308) та інші, що регулюють суспільні відносини у сфері господарювання, а не охорони інтелектуальної власності. Як і яким чином зазначені закони забезпечують охорону від незаконного використання об'єктів інтелектуальної власності?

5. Дискусійним є питання щодо відсутності дослідження адміністративно-правового забезпечення захисту інтелектуальної власності зарубіжних країн. Розгляд цього питання тільки збагатив б рецензовану роботу.

Проте, необхідно зазначити, що вказані зауваження, насамперед, характеризують складність проблеми, що досліджується та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове забезпечення захисту інтелектуальної власності в Україні» є самостійною завершеною науково-дослідною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що представляють собою низку нових для адміністративно-правової доктрини положень та рекомендацій щодо удосконалення нормативних засад сфері захисту інтелектуальної власності в Україні.

Автореферат дисертації відображає зміст основних положень дисертації і за своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертанткою наукових працях, а також за оформленням дисертація відповідає вимогам закріплених у п. п. 9, 10, 12-13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами і доповненнями), які вносяться до докторських дисертацій, а її автор – Коротун Олена Миколаївна – на основі публічного захисту заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07. – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
декан Юридичного факультету
Національного авіаційного університету

І. Сопілко

засвідчую
Вчений секретар
національного авіаційного університету

Сопілко І. М.
Григорук / *Григорук*